

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (29.03.2020)

Kesin Olgu: Türkiye (7.402) Dünya (657.691) **Ölüm:** Türkiye (108), Dünya (30.438)

DSÖ Risk Deęerlendirmesi: Küresel seviye - Çok Yüksek

Günün HASUDER Önerisi

AŞI CANDIR !

Pandemi, bir tür olağanüstü durum olsa da temel sağlık hizmetlerindeki yükümlülüklerimizi unutmamalıyız. Genel Bağışıklama Programımız aksatılmadan tüm çocuklarımızın bağışıklama çalışmalarını, uygun önlemler altında sürdürmeye devam etmeliyiz.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu ([WHO Situation Report-68](#))

- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ),
 - Son 24 saatte yeni ülke/bölge de COVID-19 vaka bildirimini olmamıştır.
 - DSÖ Genel Direktörü hayat kurtarmak için ortak yeteneğimizi tehdit eden en acil durumun kişisel koruyucu ekipman (KKE) kıtlığı olduğunu açıkladı. Bugün DSÖ tarafından 2 milyon KKE nı 74 ülkeye gönderildiğini ileriki günlerde de 60 ülkeye daha gönderileceğini duyurdu.
 - Bugün DSÖ, şiddetli akut solunum yolu enfeksiyonu (SARI) tedavi merkezi ve sağlık kuruluşlarında SARI tarama merkezi kurulması ve yönetilmesi ile ilgili uygulama kılavuzunun ilk baskısını yayınladı. [Burada](#)
- İtalya'da COVID-19 vaka ölüm sayısı on bini aştı. [Kaynak](#)

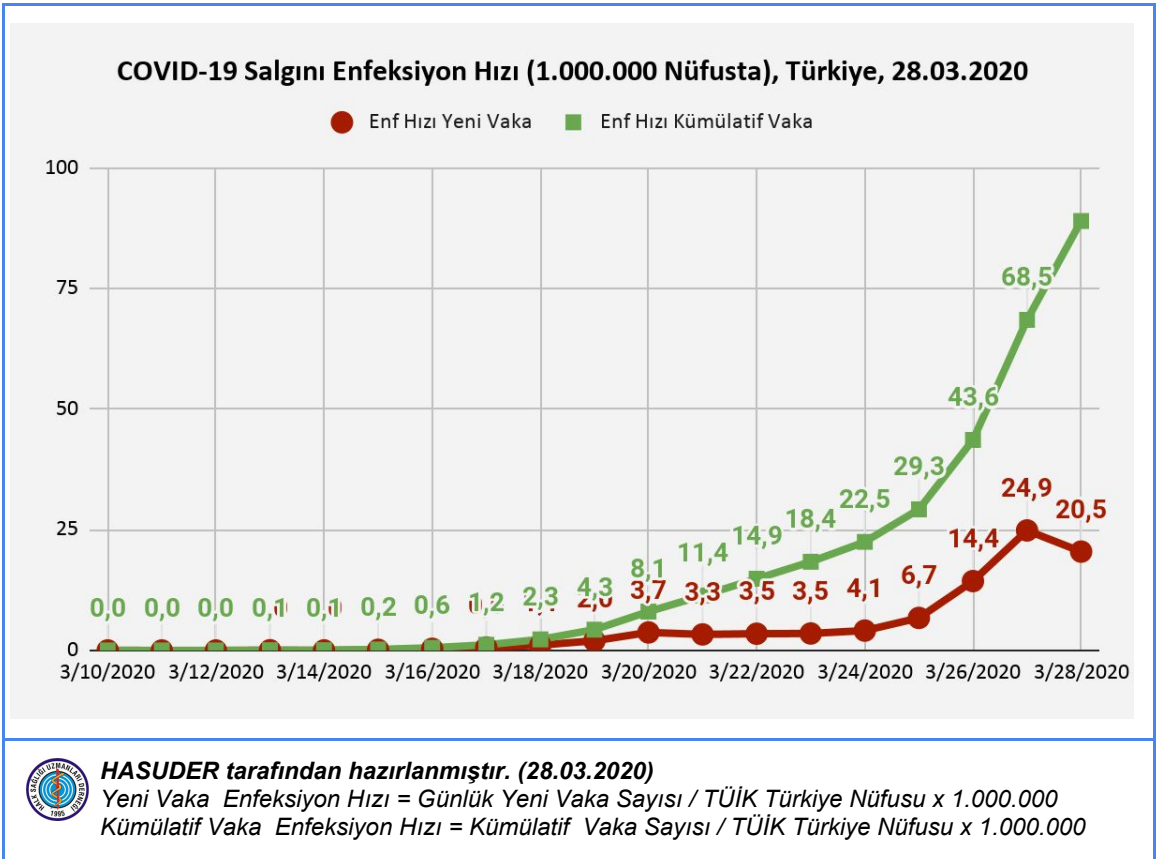
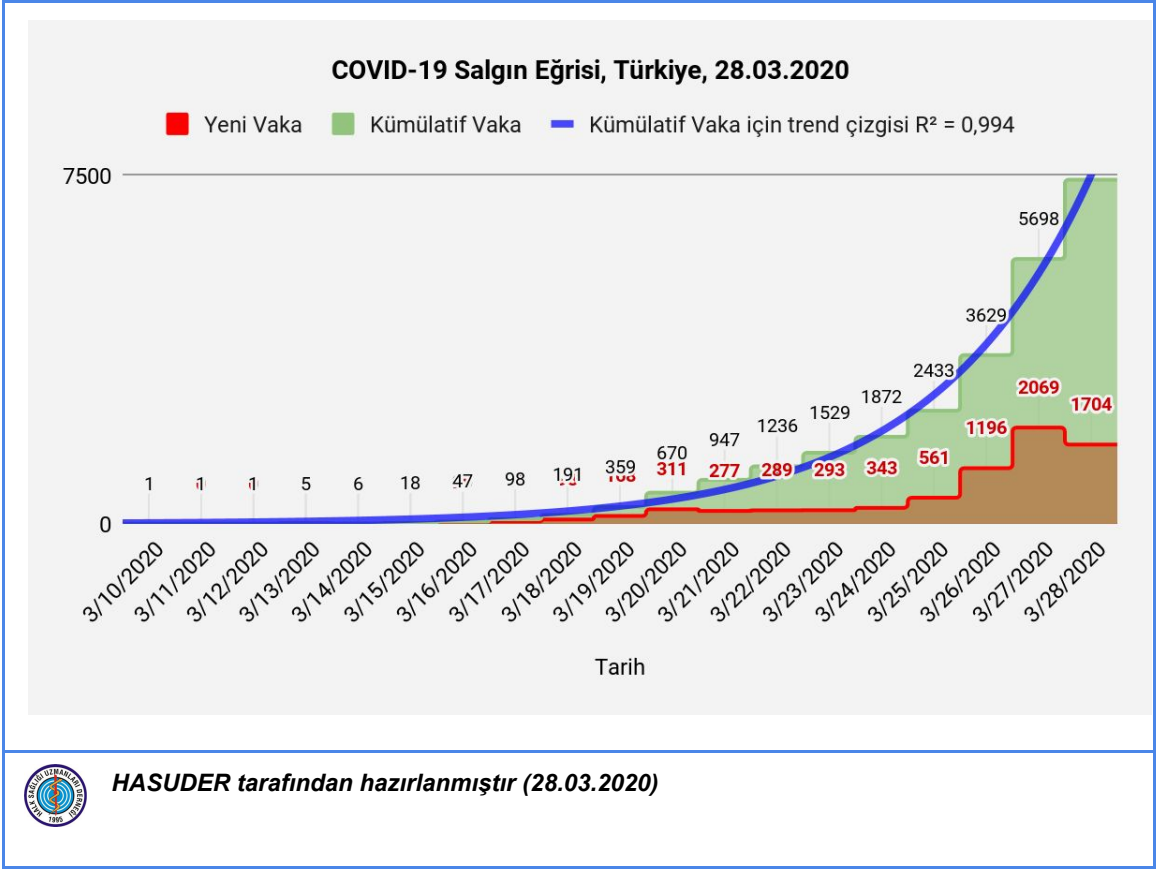
Türkiye'den Haberler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Fatalite Hızı (%)
28/03/2020	7 641	22,3	1 704	7 402	16	108	1,46

Pozitiflik % = $\frac{\text{Günlük Yeni Vaka Sayısı}}{\text{Günlük Test Sayısı}} \times 100$

Fatalite Hızı % = $\frac{\text{Kümülatif Ölüm Sayısı}}{\text{Kümülatif Vaka Sayısı}} \times 100$

[Kaynak](#)

T.C. Sağlık Bakanlığı (SB)

- SB, illere gönderdiği Operasyon Merkezi konulu yazısında “Pandemi Genelgesi” (13.04.2019 tarihli ve 30744 sayılı Resmî Gazetede 2019/5 sayılı genelge) ve “Pandemi planlarının uygulamaya konulması” talimatını (13.03.2020 tarihli ve 13588366-134.05.99-279 sayılı SB HSGM yazısı) hatırlatarak;
 - İl Sağlık Müdürlüğü Operasyon Merkezlerinin (OM) aktif çalışır hale getirilmesi,
 - OM'nin teknik donanım, personel ve lojistik olarak tüm İl Sağlık Müdürlüğü kaynakları ve gerekirse ilin kamu kaynaklarının kullanılarak güçlendirilmesi,
 - Sağlık müdürlüğü birim sorumlularının işlerin koordine edilmesinden sorumlu iken birim çalışanlarının işlerin yürütülmesinden sorumlu olması,
 - İl sağlık müdürlüğü birimlerinden görevlendirmelerin yapılması, 7/24 çalışma koşullarına yönelik imkânların sağlanması,
 - OM'de aşağıdaki organizasyona uygun personel görevlendirilmesi,
 - **Sürveys birimi** (*Bulaşıcı hastalıklar birimi temsilcisi/leri, Aşı programları birimi temsilcisi/leri, Kamu hastaneleri hizmetleri başkanlığı temsilcisi/leri, Sağlık hizmetleri başkanlığı temsilcisi/leri, Acil sağlık hizmetleri başkanlığı temsilcisi/leri, Toplum sağlığı birimi temsilcisi (ölüm bildirim sistemi-ÖBS, göç birimi vb.), Aile hekimliği birimi temsilcisi, Halk sağlığı laboratuvarı temsilcisi, Sekretarya için veri hazırlama ve kontrol işletmeni (VHKİ) /memur / tıbbi sekreter / yardımcı sağlık personeli*)
 - **Lojistik Birimi** (*Bulaşıcı hastalıklar birimi temsilcisi, Aşı programları birimi temsilcisi (soğuk zincir sorumlusu/yardımcısı), Halk sağlığı laboratuvarı temsilcisi, İlaç ve eczacılık birimi görevlisi Taşınır işlem görevlisi Satın alma görevlisi VHKİ/memur*)
 - **Destek Birimi** (*Destek hizmetleri birimi temsilcisi, Santral görevlisi, Teknik hizmetler çalışanı (bilgi işlem, tesisat, elektrik vb. teknik destek), Satın alma görevlisi, Ulaştırma görevlisi, Temizlik, taşıma ve diğer hizmetler görevlisi, Güvenlik görevlisi*)
 - **Personel Birimi** (*Personel birimi temsilcisi/temsilcileri (atama, özlük, izin/rapor birimleri) görev alır.*)
 - **İletişim Birimi** (*Basın birimi temsilcisi, Halkla ilişkiler temsilcisi, CİMER ve SABİM temsilcisi, Hukuk Birimi: Hukuk ve Muhakemat Birimi temsilcisi Avukat/lar*)
 - **Eğitim Birimi** (*Eğitim ile ilgili personel/ler*)
- Pandemi döneminde ilin ihtiyacına göre çalışma planı uygulanması (08:00-24:00 / 7/24),
- OM'nin depoların (*kişisel koruyucu ekipmanlar, ilaçlar, numune almak için kullanılan besi yerleri vb*) güvenliğini sağlama,
- İlde bulaşıcı hastalıklar birimi personelinin OM içinde oluşturulan birimlerde yetkili kılınması,
- İlde daha önce bulaşıcı hastalıklar şube/birimlerinde çalışmış veya konu ile ilgili eğitim almış (*Saha Epidemiyolojisi, ToT, Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele ve Erken Uyarı Cevap Sistemi Eğitici Eğitimi vb*) tüm personelin OM'de, İlçe Sağlık Müdürlüğü/Toplum Sağlığı Merkezlerinde görevlendirilmesi,
- OM'de çalışma ortamının düzenlenmesi ve ziyaretçi kabul edilmemesi talimatını verdi (26.03.2020 tarihli ve 13588366-149-E.341 sayılı SB HSGM yazısı).

T.C. İçişleri Bakanlığı

- Bakanlık, İl pandemi kurullarının belli aralıklarla toplanarak 30 büyükşehir başta olmak üzere tedbirlerin valilerce uygulanmaya alınacağını duyurdu (28.03.2020). [Kaynak](#)
- Bakanlık, yayımlandığı “Uçak/Otobüs Seferleri Genelgesi” ile;

- Havayolu ile düzenlenecek uçuşlarda yolcular, 29.03.2020 saat 06:00'dan itibaren Seyahat İzin Belgesi olmadan seyahat edemeyeceğini.
- Seyahat İzin Kurulları'nın 28.03.2020 tarihi saat 20:00'den itibaren belirtilen şartlara uyan vatandaşlara Seyahat İzin Belgesi düzenlemeye başlayacağını,
- Kamu hizmeti yürütenlerin görevleri çerçevesinde seyahat etmelerinde kısıtlama olmayacağını,
- Seyahat izin belgesi taleplerinin, Alo 199 Çağrı Merkezi ve Bakanlığın E-Başvuru sistemi, üzerinden alınacağını duyurdu (28.03.2020). [Kaynak](#)
- Sn Bakan, şehir giriş çıkışlarında özel araçlar da dahil sağlık kontrollerinin yapıldığını; ateş, öksürük gibi semptomları bulunan kişilerin sağlık birimlerince değerlendirildiğini ve toplu taşıma kullanımının yüzde 90'ın üzerinde azaldığını açıkladı (28.03.2020). [Kaynak](#)

T.C. Adalet Bakanlığı

- Bakanlık, açık ve kapalı ceza infaz kurumlarındaki avukat ziyareti dahil bütün görüşlerin iki hafta daha durdurulmasına karar verdi (28.03.2020). [Kaynak](#)

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

- Bakanlık, ÖSYM Başkanlığına iletilen yazıda YKS'de üniversite adaylarının, 12. sınıf öğretim programlarının sadece birinci döneminden sorumlu olacağını bildirdi (27 Mart 2020). [Kaynak](#)

Türk Eczacılar Birliği (TEB)

- TEB, Sağlık Bakanlığı'nın mevzuat düzenlemeleri yapması halinde koronavirüs hızlı tanı testlerinin eczanelerde uygulanabileceğine dair bir bildiri yayınladı (26 Mart 2020). [Kaynak](#)

Türk Hava Yolları (THY)

- THY,
 - Tüm dış hat seferlerinin 27 Mart 2020 saat 23.59 itibarıyla 17 Nisan 2020 tarihine kadar durdurulduğunu,
 - Adana, Ankara, Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Konya, Malatya, Samsun, Trabzon ve Van seferleri dışındaki tüm iç hat seferlerinin 29 Mart 2020 saat 00.01 itibarıyla 17 Nisan 2020 tarihine kadar durdurulduğunu açıkladı (28 Mart 2020). [Kaynak](#)

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD)

- TCDD;
 - Yüksek Hızlı, Anahat ve Bölgesel Trenlerin 28 Mart 2020 tarihinden itibaren geçici olarak işletilemeyeceğini,
 - İstanbul'da Marmaray ve Ankara'da Başkentray seferlerinin devam edeceğini ancak bu trenlerde de sosyal mesafenin korunması amacıyla bazı koltukların kullanılmasının engelleneceğini duyurdu (27.03.2020). [Kaynak](#)

Cumhurbaşkanlığı Kararı

- “Büyükşehir Belediyeleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bunların Bağlı Kuruluşlarının Borçlarına Karşılık Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilat Toplamı Üzerinden Ayrılacak paylardan Yapılacak Kesintilere İlişkin Esaslar” hükümlerine geçici olarak “Kesinti oranları, 2020 yılı Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında genel bütçe vergi gelirlerinden ödenecek paylar için yüzde sıfır olarak uygulanır” maddesi eklendi. (29.03.2020). [Kaynak](#)

HASUDER’den Haberler

- HASUDER Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) Kavramlar ve Tanımlar rehberi güncellendi. [Okumak için](#)
- Günün Konusu olarak “Kentler ve Salgınlar” başlığını Prof. Dr. Dilek Aslan değerlendirmiştir. [Okumak için](#)
- Web sitemize “Koronavirüsten korunmak için 4T” ve “Koronavirüste yakınmalar” başlıklı iki yeni infografik eklenmiştir. [Erişim için](#)

Okuma Önerisi

Bildirilen doğrulanmış olgularda Koronavirüs hastalığı 2019’un (COVID-19) inkubasyon periyodu: Tahmin ve Uygulama

COVID-19’un kuluçka döneminin uzunluğunu tahmin etmek ve halk sağlığı üzerindeki etkilerini tanımlamak için yapılan araştırmada 4 Ocak 2020 ve 24 Şubat 2020 arasında bildirilen doğrulanmış COVID-19 vakalarının birleştirilmiş yapılmıştır. Toplumsal yayılımın etkisini ortadan kaldırmak için Hubei eyaleti dışında saptanan SARS-CoV-2 enfeksiyonu olan 181 vakanın verileri değerlendirilmiştir. Vakaların çoğunda (n=161) Wuhan’da yakın zamanda bilinen bir seyahat ya da ikamet öyküsü vardı; diğerlerinde Hubei’de bulunan ya da bilinen enfeksiyonu olan kişilerle temas öyküsü vardı. Toplumda semptom geliştirenler arasında, semptom başlangıcından hastaneye yatışa kadar geçen ortalama süre 1,2 gündü. COVID-19’un inkübasyon süresi ortanca 5,1 gün (4,5-5,8 gün), ortalama 5,5 gün olduğunu tahmin edildi. Enfeksiyona maruz kaldıktan sonra kişilerin % 2,5’inin 2.2 gün (1,8 – 2,9 gün) içinde, % 97,5’inin 11,5 gün (8,2 - 15,6 gün) içinde semptomatik olacağı tahmin edilmiştir.

Bu tahminler Çin anakarası dışındaki vakalar (n=108) ve diğer daha yaygın patojenlerin neden olabileceği öksürük veya boğaz ağrısı semptomları kaynaklı olası yanlışlığı kontrol etmek için ateş başlangıç zamanı bilinenler (n = 99) için ayrı ayrı hesaplanarak da sunulmuştur. Semptomatik enfeksiyon için bireysel risk; düşük risk (1/10.000), orta risk (1/1000), yüksek risk (1/100), enfekte (1/1) olarak sınıflandırılarak, kuluçka dönemine ilişkin tahminler göz önüne alındığında aktif bir izleme programı boyunca atlamayı bekleyeceğimiz semptomatik enfeksiyonların sayısı tahmin edilmiştir. 7 gün süren aktif bir izleme programı için, izlenen her 10.000 kişi için kaçırılması beklenen semptomatik enfeksiyon sayısı düşük riskli kişilerde 0,2; orta riskli kişilerde 2,1; yüksek riskli kişilerde 21,2; enfekte kişilerde 2120,6 kişidir. İzlemenin başlangıcında enfeksiyon olduğu varsayılırsa, tahminler her 10.000 vakadan 101’inin 14 günlük aktif izleme veya karantinadan sonra semptom geliştireceğini göstermektedir. Bu oranın kabul edilebilir olup olmadığının, izlenen popülasyonda beklenen enfeksiyon riskine bağlı değerlendirilmesi önerilmektedir.

Lauer S.A. et al. “The Incubation Period of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) From Publicly Reported Confirmed Cases: Estimation and Application.” *Ann Intern Med.* 2020. doi: <https://doi.org/10.7326/M20-0504>

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Meltem Akın Dikleli, Dr. Öğretim Üyesi Mestan Emek, Dr. Öğretim Üyesi Onur Özlem Öztürk, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Sabanur Çavdar, Uzm. Dr. Erdem Erkoyun, Uzm. Dr. Ayşe Gülsen Teker ve Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban tarafından hazırlanmıştır.*